

Turvemaiden kantavuusluokitus
Metsähallituksen toimintalinjat

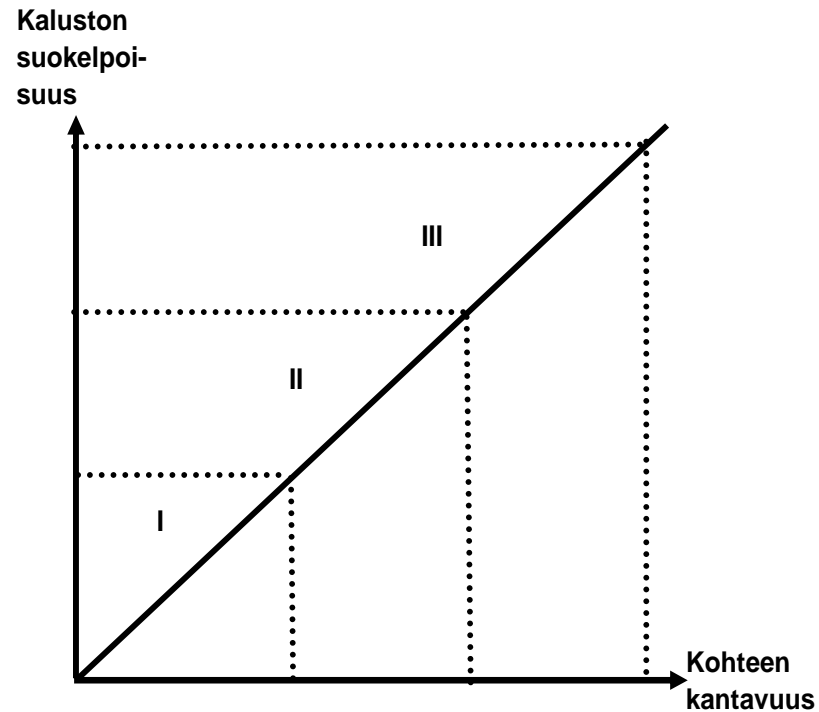
19.5.2010

Tore Högnäs

Luokituksen tavoitteet

- Yleisenä lähtökohtana kesäkorjuukelpoisten lohkojen lisääminen
  - Turvemaat perinteisesti talvileimikoita
- Kesäkorjuukelpoisten lohkojen määrän kasvulla useita etuja
  - Tasaisempi puuvirta ja pienempi varastointitarve
  - Konekaluston tehokkaampi käyttö
  - Turvemaiden puuvarojen parempi hyödyntäminen
- Antaa myös porkkanan ja suuntaviivat kone- ja varustekehitykselle
- Korjuujälkivaatimusten kiristymisen myötä ”universaalin” luokituskaavan kehittäminen tarpeen
  - vrt. Ecowood –projektin anti

Luokittelun periaate

- Hakattavien kohteiden kantavuus vaihtelee
- Konekaluston suokelpoisuus vaihtelee
- Osa turvemaakohteista voidaan sopivalla kalustolla korjata sulan maan aikana
- Luokittelulla saadaan vastaus kysymykseen ”missä milläkin kalustolla”
- Sekä hakattavien kohteiden kantavuus että kaluston suokelpoisuus ”muuttuvia” tekijöitä
  - Tarkoituksenmukaiset vahvistamistoimet
  - Käytössä oleva koneen varustus
- Lähtökohtana ammattitaitoiset kuljettajat, jotka osaavat toimia pehmeällä maalla

Historiaa

- Kohteiden kantavuutta ja kaluston suokelpoisuutta yhteen kytkevää luokitusta tarvitaan
- ”Maailmalla” kehitetyt luokituskonseptit eivät ainakaan suoraan soveltamiskelpoisia
- Luokituksen ”rautalankamalli” väännettiin Nykykalustolla turvemaiden puunkorjuuseen – projektissa 2007.
- ”Rautalankamalli” avasi silmät luokituksen kehittämismahdollisuuksille
  - Jatkotyö liikkeelle Metsäteho Oy:n johdolla alkuvuodesta 2008
    - Kaluston suokelpoisuus
    - Kohteiden kantavuus
- Luokituksen tarkentamiseksi inventoitiin 40 kesällä 2008 korjattua harvennusleimikkoa (Harri Lindeman)
  - Kantavuuden luokituskaavaa pystyttiin jonkin verran tarkentamaan
- Haasteena edelleen kuormitustekijöiden operationalisointi

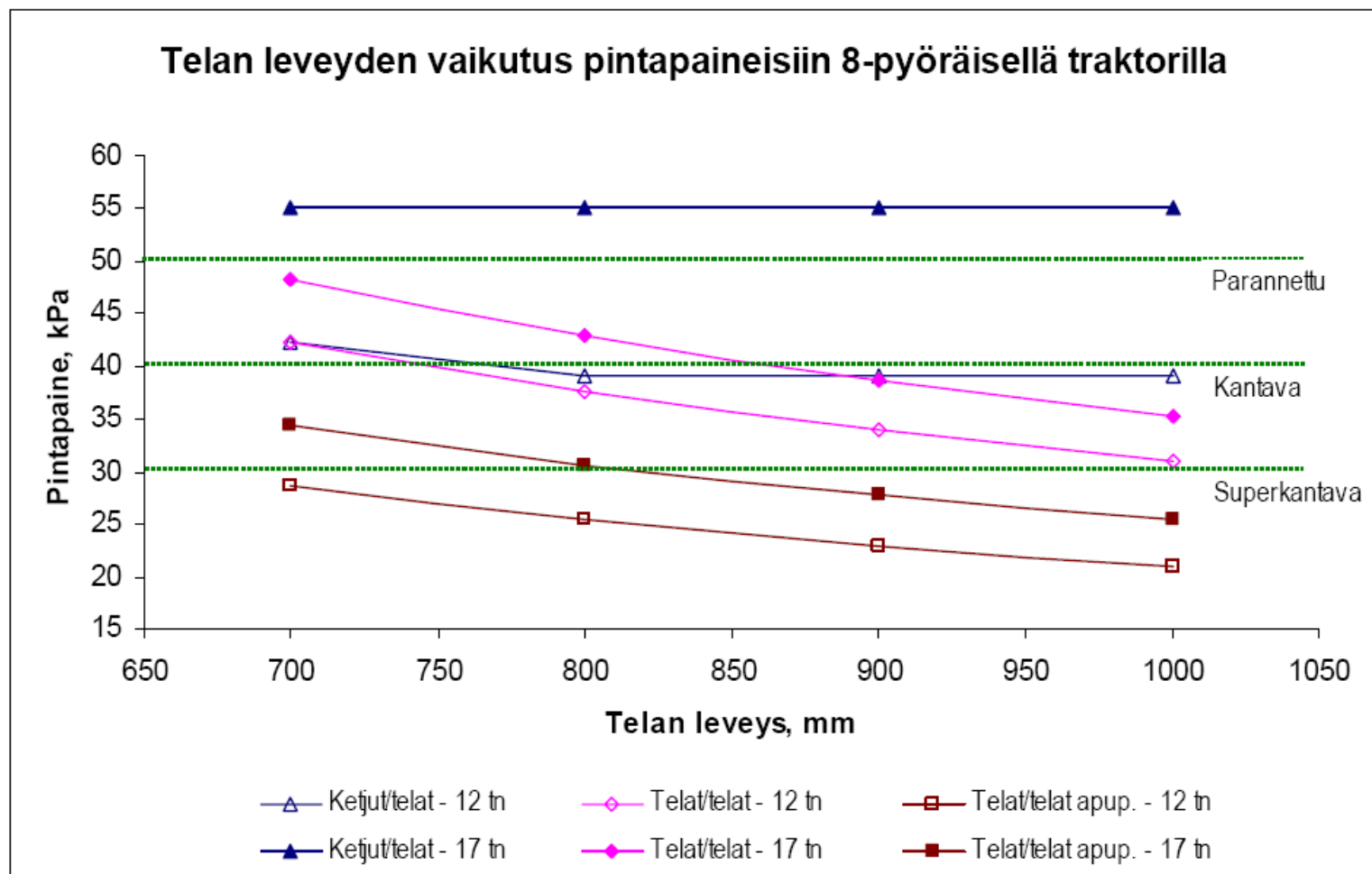
Turvemaiden kantavuusluokitus 2007

Kantavuusluokka	Turvemaakuvioiden ohjeellinen kokonaispuuston määrä, m ³ /ha	Vaadittava korjuukaluston suokelpoisuustaso
0	- 220	Vakio
1	220 - 170	Parannettu
2	170 - 120	Kantava
3	120 -	Superkantava

Korjaukset:

- Mikäli esiintyy huomattavaa pintavetisyyttä tai märkyyttä (pohjavesi enintään 25 cm suon pinnasta), käytetään yhtä luokkaa heikompaa kantavuutta
- Myös muut tekijät, joilla voida arvioida vaikuttavan kantavuuteen voidaan luokituksessa ottaa huomioon (esim. ojien kunto, puulajisuhteet, varpuisuus/ruohoisuus)
- Uudistushakkuissa puuston määrärajoja käytetään soveltaen
- Jos korjuuta on edeltänyt vähintään 1,5 kk kestänyt kuiva kausi, suunnittelutietojen kantavuus nousee toteutuksessa yhdellä luokalla
- Luokitus olettaa, että raskaasti kuormitetut ja/tai pienialaiset upottavat ajouran kohdat vahvistetaan (havutus, kuitupuutela, pitkospuut, kevytsillat tms.) tarpeen mukaan taikka, että kriittiset kohdat pystytään hyvällä suunnittelulla tai ajotekniikalla muuten hallitsemaan

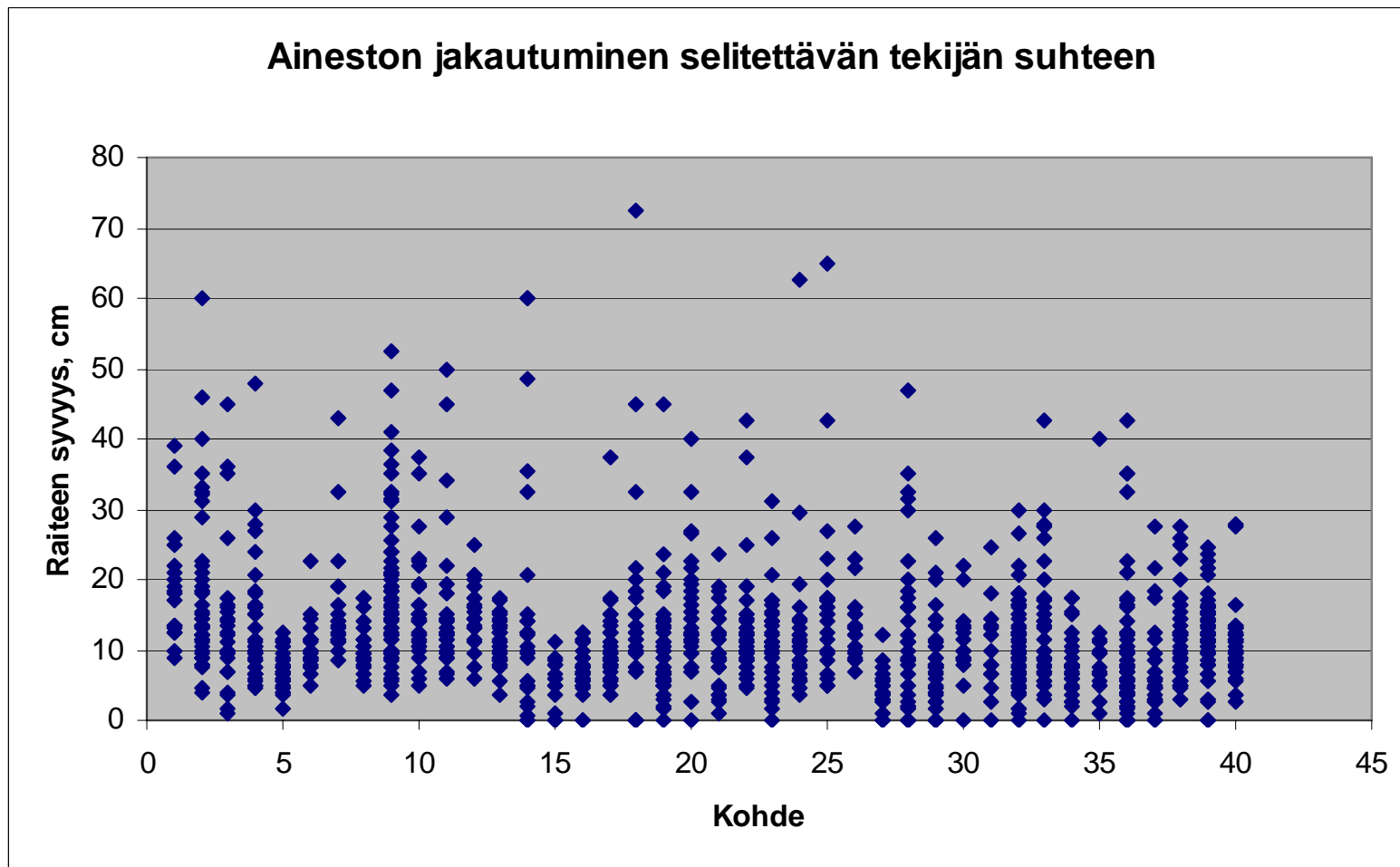
Kaluston suokelpoisuusluokitus 2007

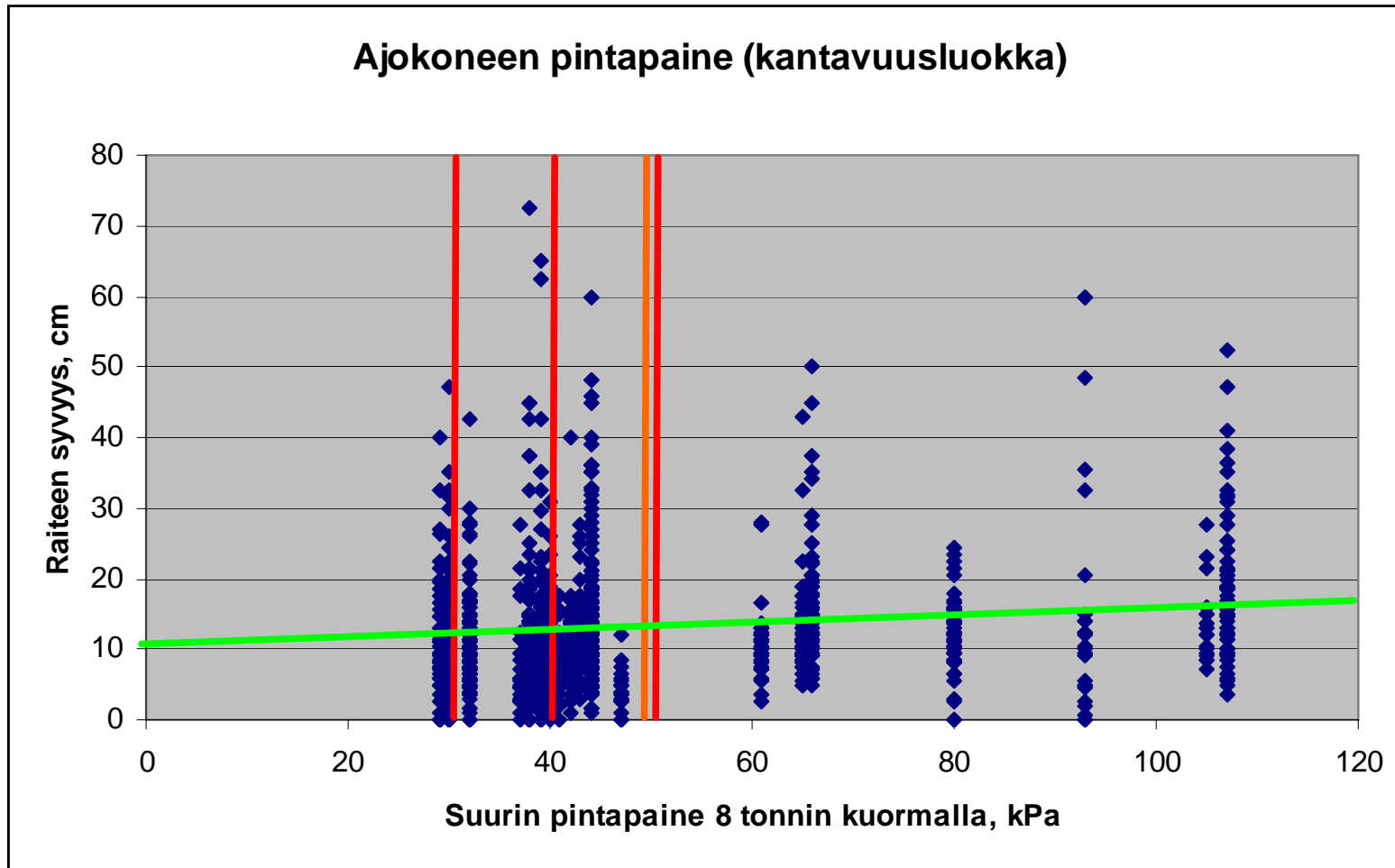
Nykyluokituksen perusteet

- Aineisto
  - Harri Lindemanin kesällä 2008 keräämä aineisto (40 leimikkoa)
  - Metsähallituksen 2007 ja 2008 kalustotestien aineistot
  - Kokemukset vuoden 2007 luokituksesta ja muut käytännön havainnot
- Luokittelutekijöiden valinta
  - Aineistojen regressioanalyysit
  - Operationaalisuus & käytännön tarpeet
- Luokkien sovitus
  - Luokittelutekijöiden vaikutussuhteiden analysointi (mallinnus)
  - Luokkien jakautumisen analysointi
  - Hyvän korjuujäljen tavoite
- Lopullisissa valinnoissa enemmän heurestiikkaa kuin matematiikkaa

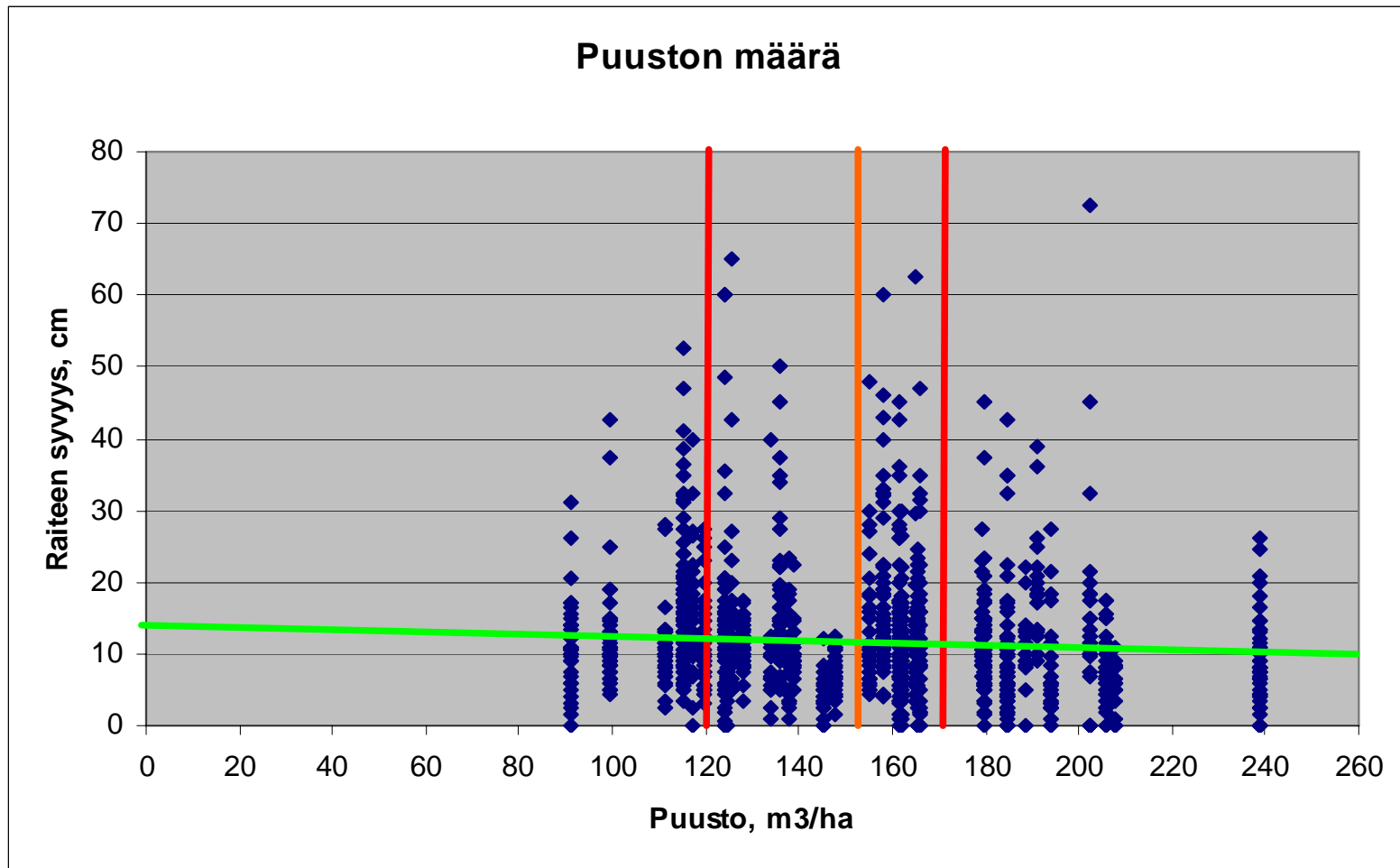
Aineiston jakautuminen

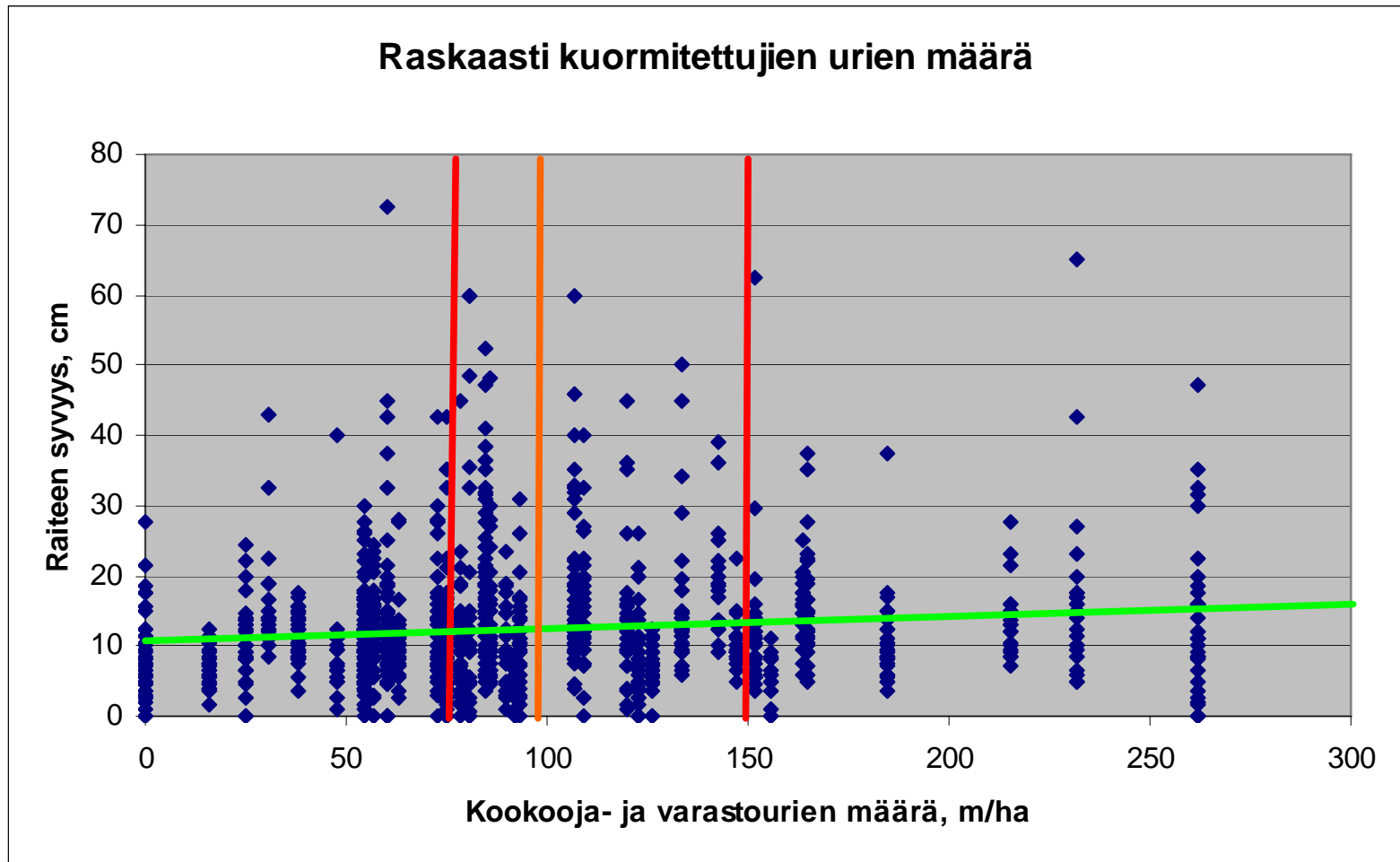
Sovitus – ajokoneen pintapaine

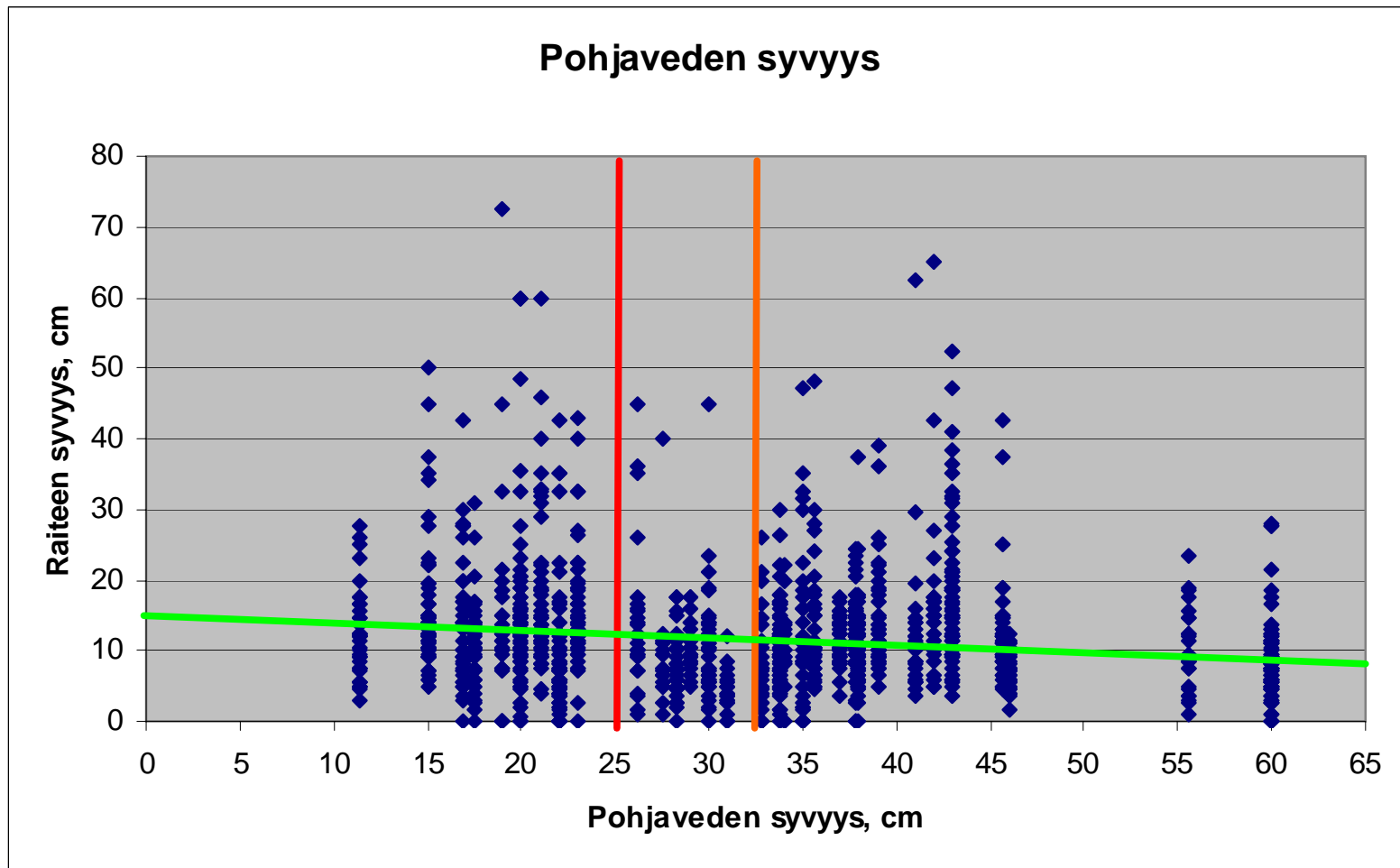
Sovitus – puuston määrä

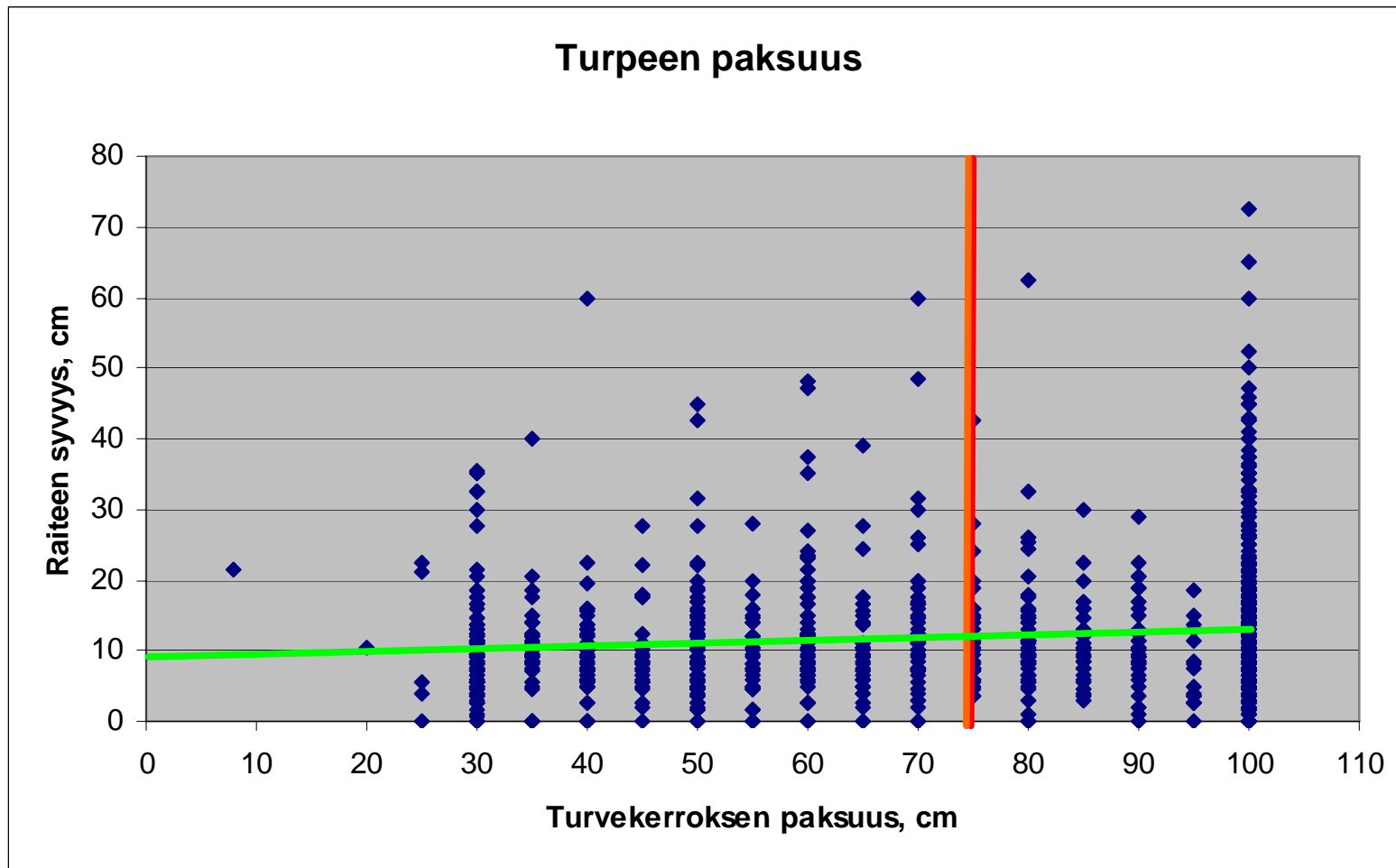
Sovitus – raskaasti kuormitettujen urien osuus

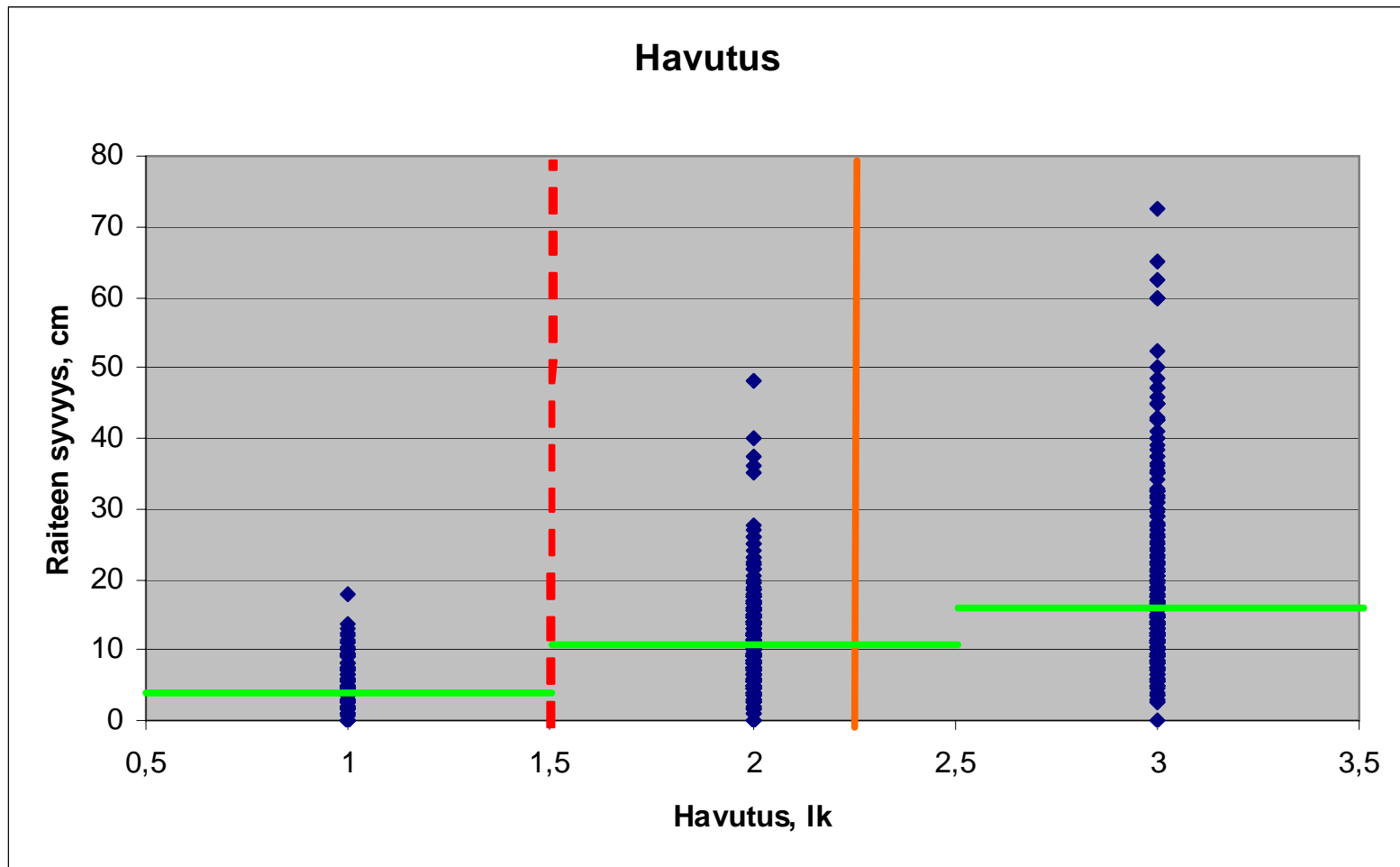
Sovitus – pohjaveden syvyys

Sovitus - turpeen paksuus

Sovitus - havutus

Kantavuusluokitus 2009

Korjattavan kuvion kokonaispuusto, m ³ /ha	Korjuukohteen varastojärjestelyjen, muodon ja koon perusteella arvioitu kuormitus ajouraverkostolle *)		
	Pieni	Kohtalainen	Suuri
	Kantavuusluokka **)		
>170	1	2	3
170 – 120	2	3	TALVI
<120	3	TALVI	TALVI
Korjaukset kantavuusluokkiin:			
Pohjaveden syvyys: • Kohteissa, joissa <u>pohjavesi on alle 25 cm:n syvyydellä suon pinnasta</u>, käytetään yhtä luokkaa heikompaa kantavuutta. • Jos korjuuta on edeltänyt <u>yli 4 viikkoa kestänyt kuiva kausi</u>, suunnittelutietojen kantavuus paranee toteutuksessa yhdellä luokalla.			
Turpeen paksuus: Kohteella, jossa <u>turvekerroksen paksuus on alle 75 cm</u>, kantavuus paranee yhdellä luokalla.			
*) Suuntaa-antava kokoojaurien määrä turvemaalla: pieni <75 m/ha, kohtalainen 75–150 m/ha ja suuri >150 m/ha. **) Edellytetään, että hakkuutähteet hakataan ajouralle ja pienialaiset ja ajouraverkoston kriittiset kohdat vahvistetaan hakkuutähteillä tai muulla tavalla. Päätehakuilla luokitusta käytetään sovelletusti. Energiapuuhakuilla luokitusta käytetään myös harkiten.			

Inventoitujen leimikkojen jakautuminen (2)

Korjattavan kuvion kokonaispuusto, m ³ /ha	Korjuukohteen varastojärjestelyjen, muodon ja koon perusteella arvioitu kuormitus ajouraverkostolle		
	Pieni	Kohtalainen	Suuri
	Osuus inventoiduista kohteista, %		
>170	12,5	10,0	7,5
170 – 120	17,5	22,5	12,5
<120	10,0	7,5	0

Ongelmana ajoverkoston kuormituksen arviointi

- Ihannetilanne se, että uria ei tule turvemaalle
- Keruu-urien kuormitus kohtuullinen ja sidoksissa kertymään
- Se, kuinka paljon raskaasti kuormitettuja uria pystytään sijoittamaan kantavalle maalle riippuu esimerkiksi korjuukohteen varastojärjestelyistä, muodosta ja koosta
- Koska em. tekijät ovat hankalia hahmottaa ja mitata, eikä niiden vaikutussuhteista ole tietoa, ongelmaa lähestytään käänteisesti, eli arvioidaan paljonko (m/ha) joudutaan raskaasti kuormitettuja uria (=kokoojauria) sijoittamaan turvemaalle
- Kantavuuteen vaikuttavat ”spatiaaliset” tekijät pyrittävä ainakin jäsentämään nykyistä tarkemmin ja pukemaan esim. päätösmallin muotoon
- Jos kuormitustekijöitä tarkennetaan, poistuma todennäköisesti otettava tekijäksi

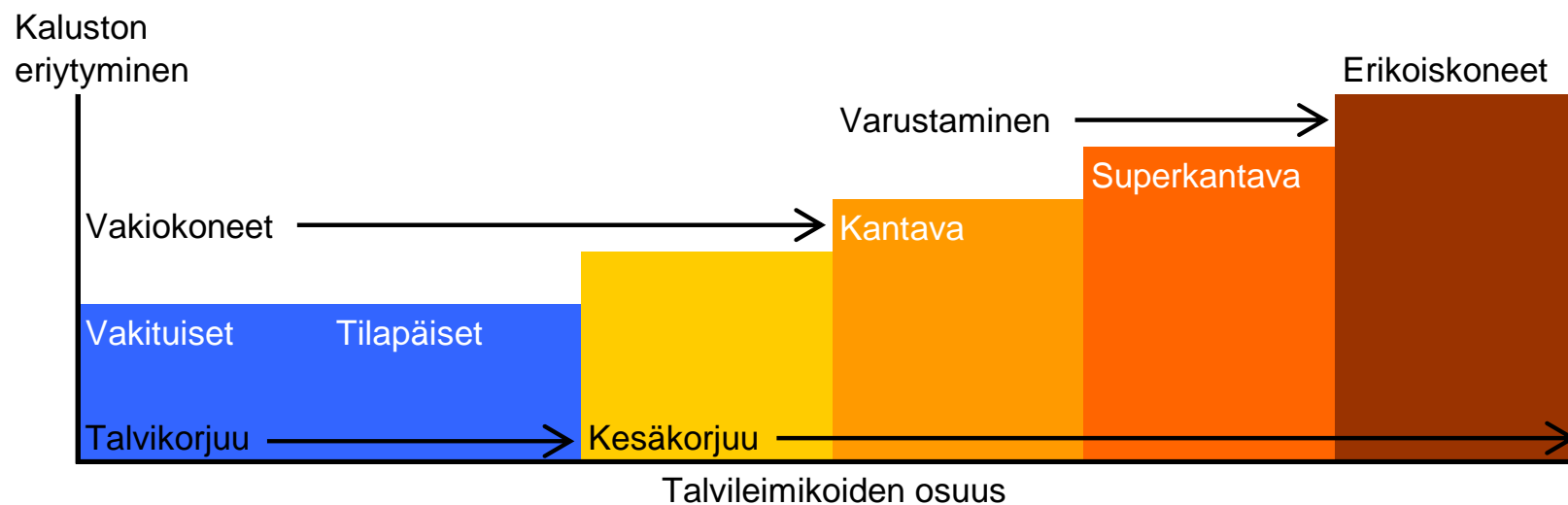
Metsähallitus - taustaa

- Paljon puuta turvemaalta nyt ja vielä enemmän tulevaisuudessa
- Turvemaat ovat talvileimikoita, eikä erillistä turvemaiden puunkorjuuta ole
- Paljon kehittämistyötä ja vahvaa osaamista
- Luokitusta käytetään, kun tarvitaan

Turvemailta miljoona mottia vuodessa

	2007-16	2017-26	2027-36
	Osuus suunnitteesta %		
L-S	25	22	22
I-S	29	23	22
Poh	23	17	16
Kai	9	11	11
L-L	12	12	10
I-L	2	2	2
Y-L	0	0	0
Mh	17	15	15
Mh yhteensä, m3	840 000	848 000	1 145 000

Toimintapolitiikka pähkinänkuoressa

Konekokeiluja ja

Jermu malli Metsähallitus

Meri Trackmo malli Metsähallitus

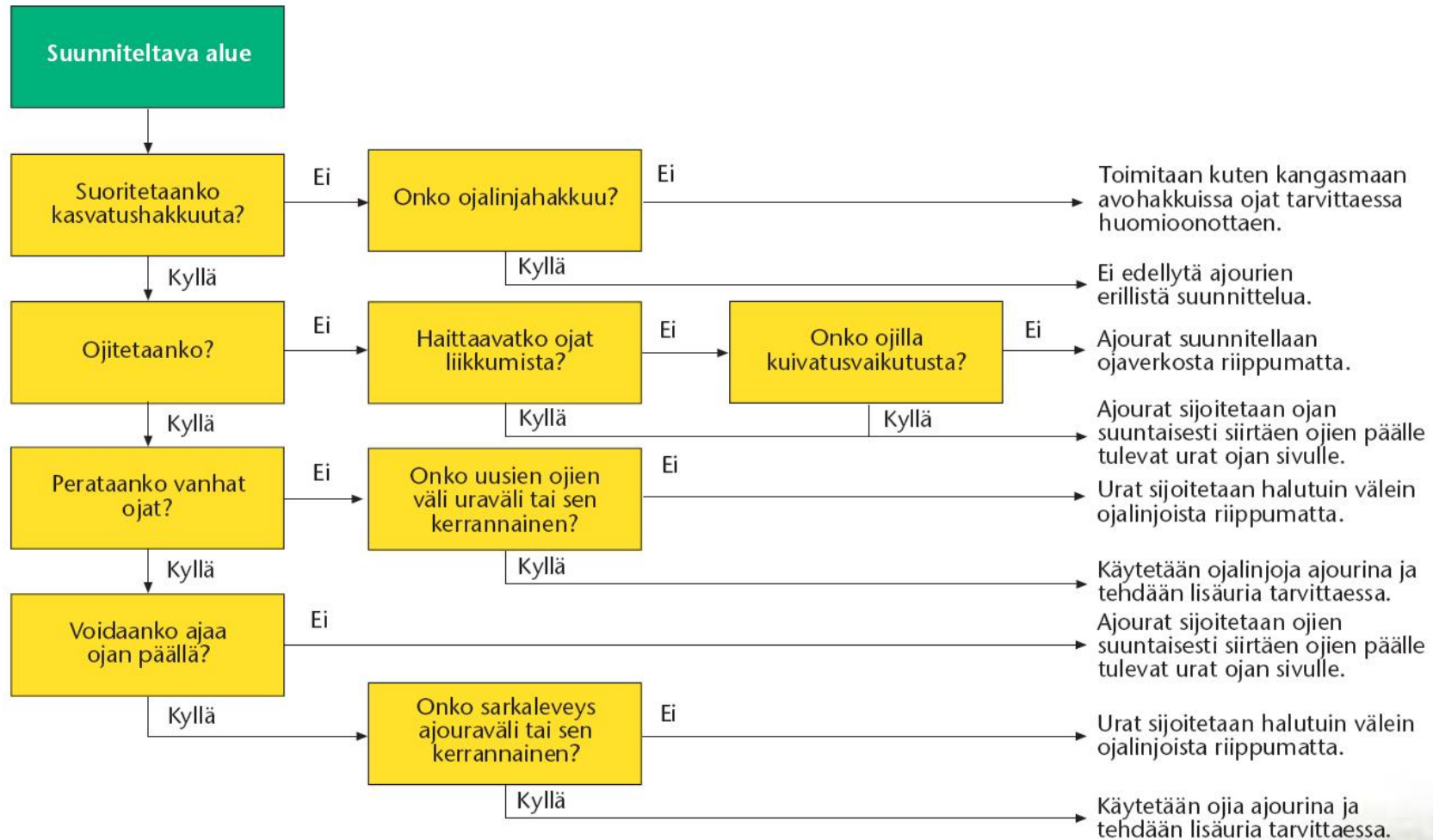

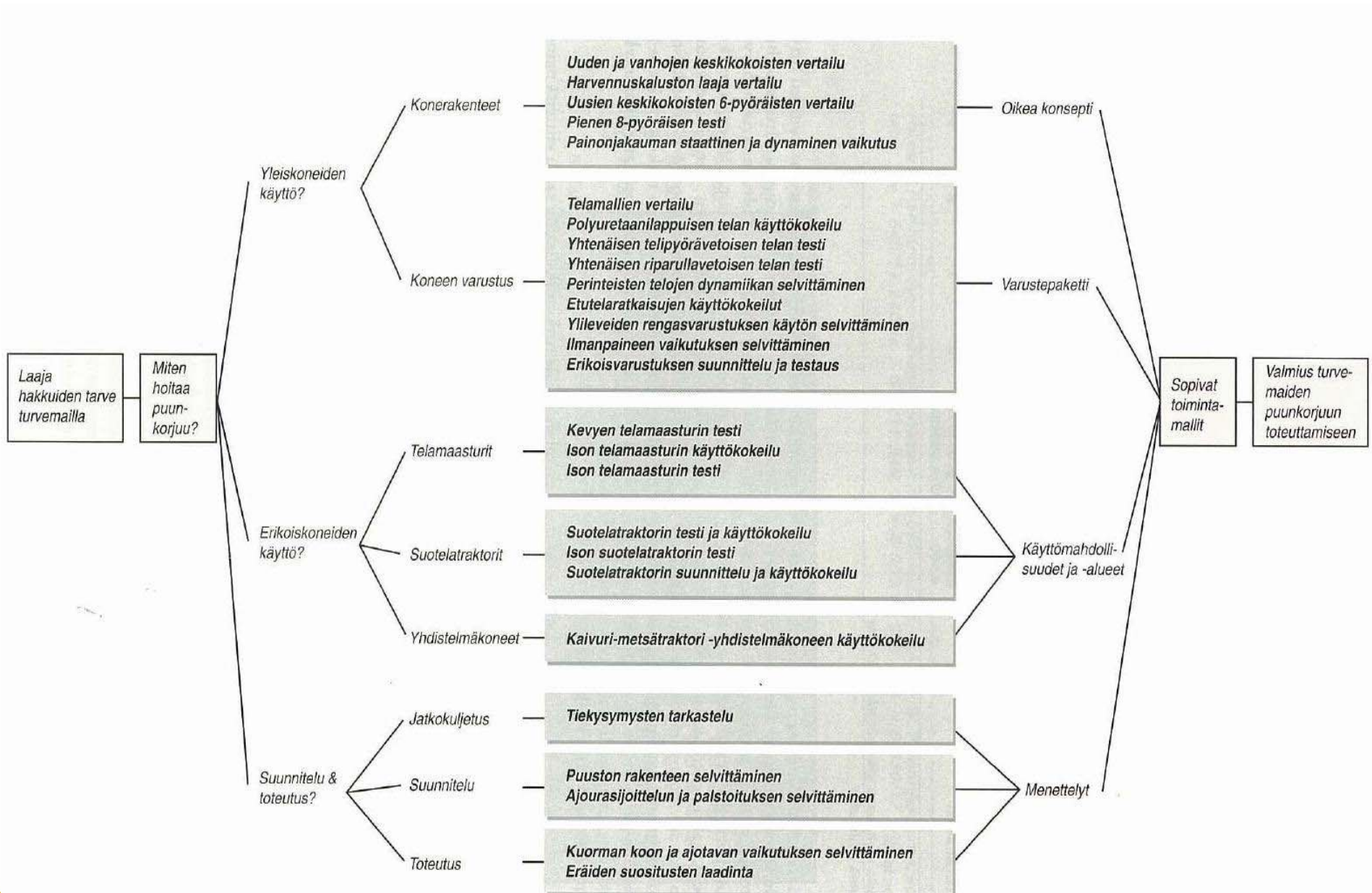
Ponsse S15 levikepyörillä

Valmet 828 Botnia

... muuta kehittämistyötä jo 30 vuotta

Tuoreita kokeita ja selvityksiä

2001 Ajouran vahvistamiskokeilut

2006 Asiantuntijärjestelmä kunnostusojituksen suunnitteluun

2007 Ojitusalueiden puunkorjuun suunnittelu ja toteutus

2007 Nykykalustolla turvemaiden puunkorjuuseen

2008 Sakari Monosen telakoneen testaus

2008 Turvemaaloihin varustetun korjuuketjun käytännön työpöytä

2008 Luokituksen tarkentaminen (Metsäteho, Joy)

2009 Sakari Monosen telakoneen jatkotesti

2009 Hakkuu-uramenetelmä turvemaiden puunkorjuun vaihtoehtoja

2010 Kantavuusluokituksen edelleen kehittäminen

- Yhteishankkeita Metsätehon ja Metlan kanssa
- Kokemusta käytännön puunkorjuusta turvemaalla

Hakkuukohteiden luokitus

- Kohteiden kantavuusluokitus käytössä ”siellä missä tarvitaan”
- Luokitus käyty läpi suunnittelijoiden kanssa
- Tallennetaan lohkotason tietona paikkatietojärjestelmiin (SutiGis, KorjuuGis)
- Luokkajakauma tällä hetkellä (kpl/kertymä):
  - Luokka 1 22/25 %
  - Luokka 2 40/39 ”
  - Luokka 3 38/36 ”

Kaluston luokitus - maastokuljetus

1. Metsätraktori

Vaatimukset koskevat käytettäviä teloja seuraavasti:

Kelpoisuustaso	Akseli	Koneen massa tyhjänä ajokuntoisena ilman teloja, tonnia	
		enintään 14,5	yli 14,5
		telan vähimmäisleveys, mm ¹⁾	
Perustaso	Takana Edessä	ei erityisiä vaatimuksia - ” -	ei erityisiä vaatimuksia - ” -
Kantava	Takana	760	900
	Edessä	760	760
Superkantava	Takana	1000 ²⁾ tai 760 apupyörästä ³⁾	760 apupyörästä ³⁾
	Edessä	760	760

¹⁾ mitataan telakenkään hitsattujen lenkkikoukkujen ulkoreunoista tai telakengän päistä telamallista riippuen

²⁾ keveimmillä koneilla (alle 12 tonnia) ja tilanteissa, jolloin koneen tekniset rakenteet eivät salli vaaditunlevyisen telan käyttöä voidaan selvityksen perusteella käyttää kapeampaa telaa, vähintään kuitenkin 900 millimetriä

³⁾ apupyörästä sijasta voidaan käyttää myös muuta vastaavaa teknistä ratkaisua selvityksen mukaan

Vaatimuksena on pääsääntöisesti kahdeksanpyöräinen kone. Kuusipyöräinen kuormatraktori on mahdollinen perustasolla ja kelpoisuustasolla kantava siinä tapauksessa, että koneen etupyörät on varustettu riittävän pienen pintapaineen aikaansaavalla pyörätelalla tai apupyörärakenteella (puolitelat).

Kaluston luokitus - hakkuu

1. Hakkuukone kantavalla ja superkantavalla kelpoisuustasolla

Hakkuukoneen teliakselissa vaaditaan turvemaille soveltuvan telan käyttö. Yksittäisakselin (neli- ja kuusipyöräiset koneet) osalta on varmistettava, että pintapaine pysyy ajon ja työskentelyn aikana kohtuullisena käyttämällä akselissa tarvittaessa levennettyä rengastusta, pyöräteloja tai telojen apupyörästä. Mikäli metsätraktorilta vaadittava suokelpoisuustaso on kantava tai superkantava, vaaditaan vähintään kuusipyöräinen hakkuukone.

